

КРАТКО ОПИСАНИЕ (СПРАВКА) НА НАЙ-ВАЖНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ
на проф. дин Диляна В. Ботева-Боянова,
кандидат за член-кореспондент на БАН
в областта на хуманитарните и обществени науки,
И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РАЗВИТИЕТО НА НАУКАТА

I. ПОСТИЖЕНИЯ В ПОДГОТОВКАТА НА КАДРИ

I.1.1. Като университетски преподавател вече почти 40 години съм длъжна да започна с този аспект на дейността ми. Под мое **научно ръководство** успешно са защитили своите дисертации трима **докторанти**, като два от тях впоследствие са удостоени с наградата „*Най-добър млад учен на СУ „Св. Климент Охридски“ в областта на хуманитаристиката*“ съответно за 2019 г. и за 2023 г. Наградите, разбира се, са си техни лични постижения, но се чувствам съпричастна на базата на работата ми с тях като мои студенти още в бакалавърска и след това магистърска степен. В момента под мое ръководство трима докторанти работят по своите дисертации в различна година на своите докторантури.

I.1.2. Избрана съм и за **научен консултант от докторантка от Белград** по време на нейния работен престой в България със стипендия на Международния нумизматичен съвет.

I.1.3. Научен ръководител съм също на 16 успешно защитени **дипломни работи** на различни теми от областта на античната история. Сред моите успешни дипломанти е и българка от Босилеград, защитила през 2011 г.

I.2.1. Единодушно е мнението на световните експерти, че на територията на днешна България е съсредоточила най-голямата акумулация на златни и сребърни монети съкровища от цялата гръко-римска древност. Във фондовете на нашите музеи се съхраняват и огромни количества бронзови монети. При цялото това богатство на монетен материал, в България има осезаема липса на специалисти и поради липсата на образователна стратегия в съответното направление. С цел **създаване на условия за подготовка** на нумизмати, с колеги съмишленици да инициирахме **организирането и провеждането на Софийското нумизматично училище с международно участие**, чието първо издание (2023) се случи с голям успех.

I.2.2. Сериозни усилия са вложени и в **създаването на модул „Антична и средновековна нумизматика“ (2024) към магистърската програма**, на която съм съ-ръководител.

II. ПОСТИЖЕНИЯ В НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

II.1. Сред изследователските приноси на първо място ще посоча пионерското за България начинание за въвеждане прилагането на **компютърно-подпомогнати методи за изследване на тракийски изобразителни текстове**. Това започва през 1994-1996 г. със създаването на база-данни с посветителните каменни релефи с изображение на т.нар. Тракийски конник, която дава възможност да се промени традиционната интерпретация на този култов персонаж, без съмнение от първостепенна важност за тракийската религия. Това е и една от първите дейности (но не първата!) в България в областта на **дигиталната хуманитаристика**.

II.2.1. Изясняване на хронологията в развитието на тракийските римски провинции и техните провинциални управители в края на II и началото на III в. сл.Хр. – принос, който и до ден днешен има широко признание на експертите у нас и в чужбина, и продължава да се цитира интензивно почти 30 години след публикуването на съответното изследване.

II.2.2. Изясняване на хронологията на събитията в първата половина на I в. сл.Хр. във връзка със създаване на римските провинции Мизия и Тракия – проблематика, по която в литературата съществуват неясноти и наложени грешни формулировки.

II.2.3. Аргументирана е възможна картина на Ахеменидската активност в Тракия в края на VI и началото на V в. пр. Хр. Нейната допустимост получи международно признание чрез публикуването ѝ през 2021 г. от John Wiley & Sons в най-авторитетното към момента специализирано двутомно издание за Ахеменидска Персия. Поканата за участие в този грандиозен международен проект идва след публикуването на моя статия по темата от Harrassowitz Verlag през 2011 г.

II.3.1. Целенасочено и системно **използване на алтернативен на наложената традиция метод** при анализа на монетните емисии на тракийските и долномизийски провинциални монетарници. Този метод гарантира по-адекватното интерпретиране на съответните емисии като исторически извор, основно на базата на стриктно отчитане на времевите ориентири, съдържащи се в техните вербални и визуални послания. Използван е **също количественият метод** на анализ на монетния материал, отново с цел формулиране на исторически значими изводи.

II.3.2. Въведен и последователно прилаган **семиотичния метод** при анализа на тракийските изобразителни текстове както от предримската, така и от римската епоха. Водещо тук е разбирането, че тракийските изобразителни текстове не са просто сбор от символи, а знакови системи и следователно трябва да бъдат анализирани именно като такива в три аспекта: синтаксис, семантика и прагматика (по Ч. Морис).

II.4. Няколко публикации са посветени на **изследователската проблематика Thracia postantiqua**, която е дефинирана от проф. Ал. Фол преди няколко десетилетия, но досега за

съжаление няма реално развитие. С цел да насочим вниманието към тази значима и много съществена изследователска област, заедно с още двама колеги създадохме магистърски курс „*Thracia postantiqua*“, воден в рамките на съвместна магистърска програма на историческите факултети на ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий“ и СУ „Св. Климент Охридски“.

II.5. Чрез **активна проектна дейност** като ръководител на проектни екипи, или като техен член, участвам в промотирането и развитието на **дигиталната хуманитаристика** в България в съответствие с най-актуалните тенденции в световната наука в областта на древната история, нумизматика и епиграфика.

III. ОРГАНИЗАЦИОННИ ПОСТИЖЕНИЯ, ВКЛ. В ПОДКРЕПА НА БАН

III.1. През 2016 г. колеги от НАИМ на БАН инициираха организирането на базата на тристранно трансгранично сътрудничество между България, Гърция и Турция, на регулярни международни конференции, посветени на римска и късноантична Тракия – тема, често оставаща в сянката на Тракия от царския период. Още от самото начало на тази тяхна инициатива бях поканена да се включа в екипа от българска страна. И двете конференции, организирани и проведени в България (в Пловдив и в Бургас, като втората беше в условията на КОВИД ограничения), бяха изключително успешни. Тази година предстои второто издание на гръцкото домакинство.

III.2. Ръководител съм на проектния екип, организирайки през пролетта на 2020 г. първия в България специализиран „Нумизматичен уебинар“ с участието на водещи международни нумизмати. Проведен в условията на КОВИД ограничения, уебинарът предизвика широк международен интерес, с по средно 40 участника от шест страни (вкл. напр. САЩ и Египет) във всяка от сесиите.

III.3. Заедно с колеги-съмишленици инициирахме и изградихме под мое ръководство международна научна мрежа за превенция на разпространението на фалшификати, представяни за антични монети – Ancient Coins Counterfeits Scientific Network (ACCSN): Digital Assets for Prevention of Cultural Heritage Forgery. При нейното създаване през 2021 г. с финансовата подкрепа на германската фондация Александър фон Хумболт, мрежата включваше 20 представители на нумизматичната общност в четири европейски държави. Понастоящем, само три години по-късно, членовете на ACCSN са почти 40 и са представители на четири континента.

III.4. През 2022 г. заедно с колеги-съмишленици подготвихме два вътрешни проекти на НАИМ-БАН: „*Надписите на Аполония Понтика*“ и „*Корпус на латинските надписи от България*“. И двата проекта са от първостепенна важност за българската наука за древността като цяло.